Број 225 У Новом Саду у суботу 11. октобра 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан данкута, а недељом сваког дана два недеље и свеца једарод.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Појединих јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке ред сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чалића Администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ј. Милетића штампарија у главној ул. бр. 21

Појединих јутарњи бројеви стају 2 потура.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново!

(Писмо уредништву „Заставе“.)

VI.

Данас државе мало мање говоре о рату, али се тим више оружају.

Зато је Аустро Угарска забранила, да се извози оружје из Аустро Угарске у Србију и Црну Гору. — Па не само оружје, него је забрањено извозити и ратни прибор. На послетку није слободно извозити ни волове ни коње, па ни — магарце. У данашњем чудном времену, дошли су ето и магарци до неке улоге. „Мира ради“ није слободно ни њих извозити. И они се по свој прилици зачуђено питају: — А ког ли врага и нас мешају у ове дипломатске заплете?! Ми бар у томе нисмо ни мало криви.

Јуче и прекјуче пронео се глас по Европи, да је све у реду. — Говорили су: Аустро Угарска се погодила с Турском И Бугарска се погодила с Турском. А Грчка ће се погодити с Турском. И кад се оне погоде, нема више спора ни заплета, те није потребна европска конференција.

И заиста је то било лепо смишљено. Отишли су у Цариград и казали су овако: — Памет у главу Турчине. Знаш како је кад неко продаје кућу Ако се сензали и грошићари умешају у тај посао, мора им дати нешто и онај који купује, а мора им дати нешто и онај који продаје. Што ће нами да грошићари и сензали европска конференција?! Него да свршимо ми сами између себе, јефтиније ћемо проћи.

Кажите да ово није паметна реч?! Тако је паметна, да нису ни чекали одговор Турске, него су унапред јавили да Турска пристаје...

А Турска је ћутала, гладила браду и слушала, слушала да јој се не измакне ни једна реч. А кад је све чула и сазнала и дознала, она рече: — Ова вам је паметна. Свака реч је истинита. И кунемо вам се на Алаха, кад год нам се прохте да тргујемо с вама, нећемо звати Европу да нам грошићари и сензали. Али прошћавајте, у овај мах нам није до трговања. Ви тражите нашу кожу, а нами за сад кожа није на продају. Ожђелдум!

И тако данас забележите све новине, да нема ништа од погодбе. А у Бечу и Софији страшно су љути због овог. Шта мислите на кога? — На Турску?! Не, него на Енглеза Кажу кад је Турска оно говорила, шапутали су јој Енглези, чак из Лондона, шта ће да каже. И сад зло на Енглеза. Пада ми на памет мој стари учитељ Бог да га прости. И он се увек већма једио на онога, који је у школи шапутао другоме, него на онога коме су шапутали.

Него наш министар спољних послова, Ерентал, или је већ постао турски султан, или мисли да постане турски султан. Он сасвим лепо распоређује, шта да буде с Турском, па и то, шта да не буде с Турском.

Каже: Босна и Херцеговина ни Аустрији, ни Угарској, него Аустро Угарској. Ми то узимамо себи. Ако ћемо истину да кажемо, оваког чега било је у историји, т. ј. да је једна држава казала другој држави: Ово твоје није више твоје, него је моје. Сад како је кад испало овако што, то је друга ствар, тек тога је бивало

Наш Ерентал иде мало и даље. Он каже: — Право је да и Бугарска добије од Турске Источну Румелију. Помагаћемо је у том послу. И на послетку право је да и Грчка добије од Турске Крит. И Грчку ћемо помагати у том послу. Сад на послетку и оваког чега је бивало у свету.

Само сад долази Ерентал и каже: — Али не дозвољавам да Турска уступи Србији и Црној Гори новопазарски санџак. Ја ћу спречити то, па ма Турска то и хтела. Као што видите наш Ерентал сасвим се потурчио, и говори као да је он Турска.

Не можете рећи да овако што није лепо. Верујте лепо је! И занимљиво. И необично Тако још није диктирао ни велики Наполе и Бонапарта пре своје пропасти. Ово ћу узети од Турске ја, ово узми ти ово ће он, а ово не смеду узети „они“, па ма Турска и пристала на то.

Велика је то политика, необично велика, али и страшно велика Нека господин Ерентал промисли, да милијони народа морају да одговарају за ту његову велику, страшну велику политику. — Ово није више анексија Босне, ово је што кажу браћа Босанци већ „прећерано“, али тако прећерано, да већ и савезник Немачка развлачи лице, као да је угризла у оскоруш.

Над Балканом све се више мути.

Од неколико дана на овамо изгледало је већ као сигурно, да на Балкану неће доћи до озбиљног заплета, до пролића крви. Тако је ето изгледало, тако се писало. Бечки и пештански листови, па и бугарски, доносили су, како ће између Турске и Аустроугарске, па и Турске и Бугарске, доћи до непосредног споразума. Отпашће тиме и конференција великих сила. На њој неће нико моћи „бургијати“, на њој неће моћи ни Србија ни Црна Гора своје захтеве износити. Турска ће признати анексију Босне и Херцеговине, а Аустроугарска ће јемчити за целокупност Турске. Између Турске и Бугарске не само што ће доћи до погодбе и споразума, већ чак и до војног савеза И онда наравно нема шта да се меша међународна конференција, и немогу ништа да чине Србија и Црна Гора. И износило се као свршена ствар, да је споразум и погодба између Турске и Бугарске постигнут.

Тако су писали ти листови све до данас. Данас од једном доносе, како су преговори између Аустроугарске и Турске прекинути. Турски опуномоћеници изјавили су аустроугарском цариградском посланику, да Турска неће да призна анексију Босне и Херцеговине, она шта више тражи те земље натраг и хоће да прими њихов државни дуг, а у преговоре ће ући само оне, који полазе са те основе, да се целокупност турског поседа несме крњити — И јављају још како су прекинути и преговори између Турске и Бугарске, јер Турска неће ни да чује, да Источну Румелију уступи Бугарској. И још да је Турска у погледу преговора са Бугарском нарочито истакла да хоће да омогући конференцију великих сила.

Одмах после овога стижу вести, како је аустроугарски министар спољних послова Ерентал упутио аустроугарског посланика у Цариграду да извјави порти, како ће аустроугарска војска само тада напустити новопазарски санџак, ако престане бојкот у Турској против аустроугарске робе. Листови још доносе, како ће Аустро угарска предузети и друге мере Уједно доносе, како бугарски кнез нуди Турској пријатељство Бугарске, но уједно и прети, ако Турска не усхте да се с њоме лепо погоди и призна јој и независност, и Румелију и источну румелијску железницу Већ по бечким и бугарским листовима тако рећи готов споразум ето у чега се исчаурио.

Но заплет настаје још већи. О састанку међународне конференције говори се више но икад. Речена штампа нарочито напада Енглеску, да је она својим уплетањем и ујдурмама покварила, да се Турска непосредно погоди и споразуме и са Аустроугарском и Бугарском И та штампа види, да ће Енглеска и на европској конференцији водити крупну реч. А како ће та реч гудити, указују на то, што Енглеска потстиче и Србију и Црну Гору, да траже за себе један део Босне и Херцеговине. Што енглеска штампа пише како су чак и Енглеска и Француска па и Италија на чисто с тиме, да ће само велика, независна српска држава бити јемство за мир на Балкану и у Европи.

Енглеској штампи приписују и то, што је уздрман јако положај не само руског министра спољних послова Извољског већ и руског посланика у Бечу војводе Урусова Извољски ће пасти чим стигне у Петрограду, што је радио о својој глави, и како веле, највише због тога, што је непитајући руску владу и руског владара, рекао, како Русија неће сматрати анексију Босне и Херцеговине, за неку крупну ствар, због којег би могло доћи до судара. Урусов пада што се слагао с Голуховским.

„Мађарорсаг“ доноси, како се у спољној политици по Аустроугарску збивају догађаји врло озбиљног значаја. Пропао је споразум Турске и Аустроугарске у погледу анексије Босне и Херцеговине. Енглеска ради вавредном вештином и издржљивости, да усами међународни положај Аустрије и Угарске. И изгледа на жалост све вероватније, да ће успети, да кад дођу критични дани, да Аустрија и Угарска неће се моћи на никог ослонити Енглеска штампа потстиче и Србију на отпор и уверава је о својој помоћи. Кад се још томе дода, шта се све дешава у Румунији против Аустрије и Угарске, то неможемо ни са најмање спокојства гледати, како се међународни односи ускомешавају и како се развијају.

„Будапешти Хирлап“ у свом најновијем броју доноси уводни чланак, под насловом: „Угарска и источно питање“. У њему вели, да радо признаје, да је поступак при анексији био неучтив Корисније би било, да се Аустроугарска прво споразумела са Младотурцима. Истиче даље, како ни политички свет Аустрије ни Угарске није био претходно посвећен у анексију. Младотурци се не могу задовољити с тим уверавањем како анексијом Босне и Херцеговине и проглашењем бугарске независности, није хтела да омаловажи њихова нова политичка ера. На европској конференцији биће Угарска и Аустрија заједно са Бугарском, оптуженик и онај који тужи, а безглавље, које влада у аустроугарској спољној политици неће бити згодно, да Угарска изнесе своје становиште, како би као суверена држава имала права. С тога Угарску треба да заступа тамо угарски државник Не зна се какова ће судба постићи аустријске покрајине, која вуче свака себи, али треба сачувати јединство Угарске државе. Са данашњом спољном политиком јавно мнење Угарске, не може се сложити.

Указује се даље и на Италију, која је управо стала уз Енглеску и Француску, а дижу се већ тужбе чак и против Немачке. И у Бечу не крију да нису задовољни са њеном политиком.

Све ово јасно сведочи да су најновији догађаји на Балкану сад тек доспели у судбоносав заплет; да се са политиком в делима аустроугарске спољне политике не слажу не само балканске државе и велике силе, већ ни држављани Аустрије и Угарске. И види се и осуда те политике и забринутост, због њених последица

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Енглески добровољци

Поручник у Енглеској војсци Стенли Вајлет пријавио се у српске добровољце. Пријавио се и енглески пуковник Дрискал који се одликовао у енглеско-бурском рату. Поручник Вајлет бавио се у Србији, и јуче је отпутовао у Лондон. При поласку је изјавио, да ће у случају рата доћи из Енглеске 2 хиљаде добровољаца у српску војску.

Љуте се на Енглеску.

У Бечу су јако љуте на Енглеску. Кажу Енглеска је крива свима заплетима, што ће наступити, јер она рови, да би дошло до тих заплета Енглески листови подстрекавају Србију и Црну Гору, да траже одштете Енглеска одговара Турску, да не преговара са Аустроугарском. То и то чини и према Бугарској. Енглеска је употребила сав свој утецај у Цариграду, да Порта остане при своме захтеву, да се састане међународна конференција, а тако би се „лепо“ могло све свршити и без ње. Њени листови проносе неосноване гласове, који су штетни по Аустрију. Свим тим стварима оптужује бечка штампу Енглеску и врло се љути. Ну као да ће и остати само на тој љутњи.

Аустроугарска и Турска.

„Фосове Новине“ имају вест из Цариграда, да се разбио споразум између Турске и Аустроугарске, који је, кажу, био скоро већ удешен Што се тако десило, кажу крива је Енглеска Бечки листови оповргавају ту вест, јер по њима, преговори у право још нису ни отпочели. — Лист „Берлинер Тагеблат“ јавља, да је аустроугарски велики посланик у Цариграду известио Порту, да ће Аустроугарска само у томе случају сасвим повући из новопазарског санџака, ако Порта сасвим угуши бојкот аустријске робе у Цариграду. Бечки и будимпештански листови оповргавају и ту вест „Будапешти Хирлап“ каже, то је берлински лист написао само из претерана пријатељства према нама, јер така претња никако се не слаже са аустроугарском политиком, која тежи за миром и пријатељством. Из тога се види, да у Бечу замачно рачунају још и на то, да ће се с Турском без међународне конференције моћи споразумети, те неће, да је драже ни о каким гласовима.

Србија и Црна Гора.

Лондонски лист „Тајмс“ пише, да Србија и Црна Гора траже, да се њихова земљишта повећају у име одштете за Босну и Херцеговину. У београдским круговима сматрају тај захтев за животно питање Србије и стога ни под којим приликама не могу се одрећи тога захтева Али у Србији су начисто с тим, да Србија због данашњих прилика у Турској не може добити новопазарски санџак зато у српским владиним круговима настојавају на том, да Србија и Црна Гора у име одштете добију јужне крајеве Босне и Херцеговине

Изасланик црногорског књаза Николе, бригадир сердар Вукотић, предмет је сталне пажње у Београду и на сваком кораку указују му велике и срдачне озацје. Вукотић је јуче посетио веће свију странака у Србији, а посетио је и митрополита Димитрија и француског, руског, енглеског и талијанског посланика. Јуче по подне по дуже се саветовао са српским министром председником Велимировићем, а у вече био је и он на министарском савету. То вече приредили су му београђани бакљаду.

У последње време по страним листовима проносе се многи гласови, као да је између краља Петра и наследника престола Ђорђа наступео неспорazум због садањих догађаја. Српски министар Миловановић одлучно је побио те гласове у Берлину пред немачким новинарима. Рекао је, да онај који тврди за престолонаследника да има себичних смерова, да се истиче против свога оца, да на своју одговорност ствара рат и ради тога шурује с народом — или хотимице тврди неистину или не познаје престолонаследника Ђорђа

Турска и Бугарска

„Франкфуртер Цајтунг“ јавља, да је за време јучерањег министарског савета у Цариграду, енглески посланик изазвао великог везира Тамил пашу и у име енглеског државног канцелара Греја саопштио му, да Енглеска не разуме, како Турска може непосредно преговарати са Бугарском, када је сама тражила, да се велике силе умешају у ту ствар Тамил паша му је одговорио, да бугарске изасланике нису примили званично и да преговори немају обавезне снаге. — У Бечу су пак добили глас из Цариграда, да је Турска војна признати независност Бугарске, али без Источне Румелије. То би учинила под тим условом, да Бугарска и Источна Румелија остану само у персоналној унији (да имају заједничког владара) — Кажу, да је порта извештена, да се Бугарска и даље спрема за рат

Узапћено оружје

„Будапешти Хирлап“ има брзојав из Линца, да је јуче онамо стигао један пароброд јужно немачког паробродског друштва, који је вукао два шлепа са оружјем за Србију Услед познате забране за пренос оружја преко Аустроугарске немачки пароброд ће остати у отенхајмском пристаништу и оружје неће се пренети у Србију.

Извлаче се.

„Србобран“ још никако не сме из рупе, не сме на сунце Не сме да каже, шта мисли о Босни и Херцеговини Не иде му се из коалиције, али не иде му се ни пред суд и родни Тешко му је признати, да је данас и он цео целцата „оквираш“, да је и српска самостална странка дала свој благослов, да се Босна и Херцеговина „оквири“ у Велику Хрватску. Увија се, превија се извлачи се Пође десно нема куда, пође лево, „зорт“ је свуда Али некуда се мора Па и изћи ће но не би хтео још Бар још који часак, да остане у заветрини, док не скрпи какву такву бунду, ко ја ће га — мисли — бар нешто заклонити од заслужене осуде српског народа И да би то постигао, шта ће, но удри и опет у свој стари занат, набацуј се блатом на радикалну страну И „Србобран“ данас пише овако: „Ово (терање из рупе) је написано (у „Застави“) само зато, да се самосталци денунцирају, како су они „на крају крајева“ тешким срцем признали владарев акт и да се поједини самосталци наведу на изјаве, које би их евентуално могле довести у сукоб са казненим законом“ Своју улогу, дакле подмећу другоме, и они, „реални политичари“, да би се навести на танак лед Провидан си, „Србобране“, сасвим провидан и то ти извлачење не помаже, мораш — из рупе!

Баново мишлење.

После аудијенције код Векерла, рекао је хрватско-славонски бан Раух дописнику „Будапешти Хирлапа“ о расположењу у Хрватској и Славонији ради анексије Босне и Херцеговине ово: Анексија је изазвала мешовите осећаје у Хрватској Хрвати су глас анексије примили врло повољно, да је Србе тако рекући поразио, но свакако запрепастио Хрвати су у уверењу, да ће Босна и Херцеговина бити присаједињене Хрватској. Заједница хрватско српске коалиције показује само привидно јединство Извесно је да су се Срби (самосталци) подвукли

Спавала под влаком

Јављају из Фелдварца, да је нека девето годишња девојчица заспала на шинама недалеко од фелдварске железничке станице. Пошто је био сумрак није нико пре доласка влака девојче приметио. Кад је влак стигао, крене влаковођа воз и у истимах примети на шинама неки црн предмет Одмах даде противну струју да воз стане, али није могао одмах воз зауставити тако, да воз дође управо изнад заспалог девојчета. Кад је воз стао, сиђу се путници и влаковођа доле, и опазе да међу шинама под возом спава неко девојче, које се од вике искупљена света, и хуке воза пробудило. — Срећа је што се није за време доласка воза пробудило, јер би иначе страдало.

Нов начин сејања жита.

Руски листови пишу о једном врло необичном начину сејања жита. Наиме неки војнички часник Левицки, који се узгред бавио и економијом, није хтео да сеје жито онако, како то чини остали свет, него је измислио један сасвим нов начин сејања жита Узео је бургију за бушење земље те је њоме ископао неколико рупа. У сваку рупу је метнуо прво једно зрно, затим га покрио танким слојем земље. Кад је зрно клијало поново је насуо у рупу мало земље па је метнуо ново зрно, и тако је радио све дотле док се рупа није приближно напунила На такав начин се стабљика жита разграна на толико гранчица, колико се пута сипало зрневље и земље у рупу. Исти војнички часник је од једног зрна 19683 струка жита добио, од којих је сваки донео по један клас. У једном класу је просечно 30 зрна било а то је свега 590.490 зрна.

Време.

Према телеграфском извештају од 22. септембра може се очекивати већином кишовито, ноћу мраза, касније топло време.

Брзојави „Застави“.

Стигли 10 октобра.

Европска конференција.

Цариград. Турска је пристала на конференцију великих сила и њене предлоге.

Аудијенције.

Будимпешта. Аустријски министар председник Бек био је данас у аудијенцији код краља.

Бан Раух је данас пре подне примљен од краља и поднео је извештај о приликама у Хрватској и Славонији.

Делегације.

Будимпешта Пододбор аустријске делегације одобрио је данас ванредне војне издатке.

Одговорни уредник
Константин Брадваровић.

Календар „РАД“.

Увелико се штампа и ускоро ће изаћи календар „РАД“. У њему ће бити врло одабрана садржина и врло лепих слика. Поруџбине треба слати: Управи дионичарског друштва „Рада“ у Руми.

ТРЕБАМ ОДМА ЈЕДНОГ пекарског момка,

који разуме добро занат. Плата је добра Ступити може одма.

Петар Милетић
1388 1—2 пекар у Белој Цркви
(Fehértemplom.)

Гражим за I. децембар т. г.
ВРСНОГ
ГОСТИОНИЧАРА
под рачун, који мора располагати умереном кауцијом, за свој хотел на пијаци снабдевен са неколико соба за путнике. Рефлектанти, који морају осим српски још немачки, мађарски или румунски говорити, нека се обрате ради ближих обавештаја у Алибунар на самог власника 1384 1 3

Ђоку Крстића.

КРОМПИРА

нова роза, нуди вагонима рана најјефтиније

Александар Мудрок.
338 35 Митровица. (Срем.)

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.